

Identifikacija, valorizacija i zaštita parkovne baštine u periodu austrougarske u Bosni i Hercegovini

Tatjana Ljujić-Mijatović¹, Sabina Živojević¹, Berina Bečić²

¹Poljoprivredno-prehrambeni Fakultet, Univerzitet Sarajevo, Zmaja od Bosne 8, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina (tatjanamlj@yahoo.de)

²Zemaljski Muzej Bosne i Hercegovine, Zmaja od Bosne 3, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Sažetak

Cilj rada je da se izvrši identifikacija i valorizacija prvih javnih zelenih površina koje su nastale u periodu Austrougarske vladavine u gradovima Sarajevu i Mostaru.

Istraživanje se naslanja na ranije istraženoj parkovnoj baštini iz turskog perioda, što će doprinjeti objedinjavanju ove problematike i predstavljati vrijedan doprinos baštini Bosne i Hercegovine. Istraživanja uključuju prikupljanje literature o stilu, strukturi biljnog materijala i sadržaju prvih javnih zelenih površina. Od pisanih izvora upotrebljena je stručna literatura, radovi i članci iz stručnih časopisa, a od grafičkih izvora situacije terena, katastarske karte, planovi parkova i fotografije. Na osnovu identifikacije i analize prisustva arhitektonskih i bioloških elemenata kao i raspoložive dokumentacije data je ocjena postojećeg stanja koja je poslužila kao osnova za formiranje prijedloga mjera zaštite i očuvanja vrijednih parkovskih aglomeracija iz doba austrougarske (rekonstrukcija, revitalizacija, replika, valorizacija, rekompozicija, konzervacija i drugih). Istraživani parkovi tokom vremena su doživjeli različite izmjene u pogledu raznih vrtnih stilova i izbora biljnog materijala. U njima je sublimizirano nekoliko epoha pa je nemoguće govoriti o vraćanju u prvobitno stanje. Bitno je, za njihovu obnovu, uspostaviti sklad između volumena i proporcija, boja i linija, vizura i scena, plastike terena i biljaka, nekadašnjih i današnjih sadržaja.

Ključne riječi: parkovna arhitektura, austrougarski period, baština, smjernice za obnovu i zaštitu

Identification, evaluation and protection of park heritage in austro-hungarian period in Bosnia and Herzegovina

Tatjana Ljujić-Mijatović¹, Sabina Živojević¹, Berina Bečić²

¹*Faculty of Agriculture, University of Sarajevo, Zmaja od Bosne 8, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina (tatjanamlj@yahoo.de)*

²*The National Museum of Bosnia and Herzegovine, Zmaja od Bosne 3, 71000 Sarajevo, Bosnia and Herzegovina*

Summary

The aim of this paper is to identify and evaluate the first public green areas that were created during the rule of Austria-Hungary in the towns of Sarajevo and Mostar.

The research rests on the earlier research of park heritage from the Ottoman period, contributing to the unification of these issues and representing a valuable contribution to the heritage of Bosnia and Herzegovina. The research involves the review of literature on style, structure of plant material and the content of the first public green areas. Written sources include expert literature, publications and articles from professional journals, whereas graphic sources cover field situations, cadastral maps, park plans and photographs. Based on the identification and analysis of the presence of architectural and biological elements and available documents, an assessment is made of the existing conditions, on which basis the proposals of measures to protect and preserve the valuable park agglomeration of the Austro-Hungarian era are offered (reconstruction, revitalization, replicas, evaluation, recomposition, conservation and others). The researched parks have experienced various changes over time in terms of different garden styles and selection of plant material. Since they combine the elements of several epochs, restoring them to their original state would be impossible. For the purpose of their reconstruction, it is important to establish a balance between volume and proportion, colors and lines, perspectives and scenes, field and plant forms, former and present content.

Key words: park architecture, Austro-Hungarian period, heritage, restoration and protection guidelines.